

Regeringen glemmer forskningen

Jeppes Dyre og Marianne Holmer

Den 1. juli overtager Danmark EU-formandskabet, hvilket giver en enestående mulighed for at sætte dagsordener inden for EU. Regeringens prioriteter er nu blevet offentliggjort, men desværre har man glemt det vigtigste i forhold til at forme fremtiden, nemlig forskningen.

EU sakker bagud inden for forskning. Sammenlignet med USA, Kina, Japan og Sydkorea ligger EU nu i bund med kun at investere 2,2 procent af BNP i den samlede offentlige og private forskning, viser tal fra 2023.

Den manglende prioritering af forskningen gælder også her i landet: Mens ordet »konkurrenceevne« optræder 45 gange i regeringsprogrammet for EU-formandskabet, optræder »forskning« kun otte gange og »grundforskning« slet ikke.

Det danske EU-formandskab prioriterer konkurrenceevne og innovation, men sidstnævnte kommer ikke ud af ingenting.

Innovation og forskning er hinandens forudsætninger: Uden grundlagsskabende forskning kommer der ingen egentlig innovation. EUs andel af grundforskningen i verden er de seneste ti år faldet fra 24 procent til 18 procent, og for eksempel Kina har for længst overhalet EU i antal toppublikationer.

Er det noget af forklaringen på den manglende innovation? I anerkendelse af problemet har Europa-Kommissionen for nogle år siden sat som mål, at alle medlemslandene senest i 2030 skal have øget sine offentlige forskningsudgifter til 1,25 procent af BNP.

Her er vores forslag til, hvad det danske EU formandskab bør prioritere:

1: Den danske regering bør sikre, at hvert enkelt EU-land inden årets udgang fremlægger en plan for, hvordan man agter at opfylde EUs mål om at investere mindst 1,25 procent af BNP i offentlig finansieret forskning. De danske tal på godt én procent af BNP har ikke rigtig flyttet sig i mange år, så der er desværre langt igen, før vi her i landet er på de 1,25 procent.

2: Trump-regeringens svækkelse af universiteterne og grundforskningen er en *once-in-a-life-time*-mulighed for at styrke forskningen inden for EU.

Forskellige initiativer er skudt op rundt omkring i medlemslandene, og Europa-Kommissionen har afsat 500 millioner euro til at støtte blandt andet amerikanske forskere, som flytter hertil. Men det er alt for lidt.

Der bør laves en fælles plan for at gøre Europa til det forskningsmekka, vi var en gang, og der skal øremærkes mange flere penge til at realisere planen. Det er her vigtigt, at amerikanske forskeres ansættelse i EU ikke svækker de europæiske forskeres karrieremuligheder. Vi kan i den forbindelse lære meget af, hvordan USA i sidste århundrede var i stand til at tiltrække verdens bedste forskere, ikke mindst ved at understøtte excel-lente forskningsmiljøer.

3: Forholdet til Kina bør revurderes, så angivelige sikkerhedshensyn ikke svækker EUs forskning. Statsministeren omtalte i sin nytårstale kineserne som primært kopister, men denne opfattelse er forældet og svarer ikke til dagens virkelighed.

Kina er både teknologisk og - i stigende grad også inden for grundforskningen - stille og roligt ved at overtage førertrøjen internationalt. Forfatterne af dette indlæg er imponerede, faktisk overraskede over, hvor hurtigt Kina har rykket inden for mange forskningsområder.

EU skal handle klogt for ikke at skyde sig selv i foden i forholdet til Kina. I dag kan man for eksempel opleve, at en kinesisk ph.d.-studerende inden for grundlæggende fysik af sikkerhedsmæssige grunde end ikke må komme på et fireugers kursus her i landet.

Argumentet er »dual-use«, at grundforskning kan ende med at styrke det kinesiske militær. Men det argument er alt for bredt, for al forskning, som kan bruges, kan misbruges.

EU bør formulere klare retningslinjer for forskningssamarbejder med Kina, så vi ikke kører os selv ud på et sidespor, og grundforskningen svækkes. Det danske EU-formandskab kan sikre, at det sker.

Jeppes Dyre er professor i fysik på Roskilde Universitet (RUC), og Marianne Holmer er professor i biologi og dekan for naturvidenskab ved Syddansk Universitet (SDU). Begge er medlemmer af Videnskabernes Selskab

LÆSERNE MENER

Moderaternes klovneri

I disse dage er der debat om bederum på danske uddannelsessteder, og der er som ventet delte meninger. Vi kan i avisen læse, at politisk ordfører for Moderaterne, Mohammad Rona, mener, at: »... danske uddannelser skal være frie rum for fri udfoldelse, læring og dannelse - ikke steder, hvor social kontrol får lov at vokse. I stedet bør vi stå fast på vores værdier ved at støtte op om ledelser, der siger fra over for religiøst pres og negativ social kontrol.«

Det er endnu ikke lykkedes mig at finde ud af, hvad Moderaterne står for, ud over kaos, og jeg synes, at denne sag om bederum fint illustrerer, hvordan partiets holdninger afhænger lidt af dagsformen.

For hvordan hænger argumentet om »fri rum for udfoldelse, læring og dannelse« sammen med »koranloven«? Der er ikke megen fri rum for udfoldelse i den lov, hvor det var yderst vigtigt at begrænse ytringsfriheden for hele samfundet, så vi kunne sikre vores eksport af forskellige produkter til mellemøstlige lande.

Og hvordan hænger det sammen med, at Moderaterne er en del af en regering, der arbejder for at give PET adgang til groft sagt samtlige data for alle danske borgere? En lov, der, hvis den vedtages, giver statsmagten en langt mere vidtgående kontrol over alle borgere, end et eventuelt forbud mod bederum på uddannelsessteder vil give enkelte elever på uddannelserne. Er totalovervågning af alt og alle at stå op for vores værdier?

Er der andet at sige til Moderaterne end »klovneri«, der hører hjemme i et cirkus - ikke i Folketinget?

Filippa Gottlieb, Allerød

Offentlig transport på landet

Vi har med interesse læst Pernille Søndergaards læserbrev i Berlingske 20. juni, hvor hun blandt andet Beder Movia og Movias bestyrelse måle og vurdere busdriften på »fremkommelighed frem for blot rentabilitet«.

I Movia arbejder vi - præcis som Pernille Søndergaard skriver - for, at flere skal bruge kollektiv transport, og for at skabe sammenhæng og mobilitet på tværs af Sjælland og øerne. Dette gør vi på vegne af de to regioner og 45 kommuner, herunder Gribskov, som udgør Movias ejerkreds.

Movia bestemmer ikke over buslinjerne. Det er de lokale politikere i kommunalbestyrelser og regionsråd, der beslutter hvilket serviceniveau i kollektiv transport, de ønsker, eller snarere kan, skabe budget til. Movia bistår kommuner og regioner med rådgivning i den forbindelse, og Movia udbyder busdriften på vegne af ejerne.

Pernille Søndergaard nævner, at busserne oftere kører i København end i Gribskov. Det skyldes ikke, at der bruges væsentligt flere penge på busserne i København. I stedet handler det om, at man i København bor tæt, og derfor kan servicen dækkes af forholdsvis få buslinjer ift. indbyggertallet - og så er der både økonomi og passagergrundlag til, at busserne kører tit.

Men i områder med få passagerer i hver bus er der også færre billetindtægter pr. bus, og så er det nødvendigt med et større tilskud fra kommunekassen.

Derfor skal vi eksperimentere med nye

transportformer, der binder by og land bedre sammen. Vi skal kunne arbejde mere effektivt med fleksible transportløsninger, hvor traditionel busdrift hverken er en ret, god service eller økonomisk holdbar.

Det gør vi blandt andet med nærbus i Haslev, som kører fleksibelt i et nærområde, ved at udnytte kapaciteten i Flextrafik bedre og med samkørsel.

Kollektiv transport - og mobilitet i det hele taget - er ganske rigtigt et middel til at sikre sammenhængskraft og lige muligheder. Men med de nuværende rammer i lovgivningen, hvor trafikselskaberne hverken har mulighed for at have flerårige budgetter eller låne til at gennemføre langsigtede investeringer, bliver kollektiv transport blot endnu en udgiftspost i kommuner og regioners budgetter. Det skal vi se ud over, og vi appellerer til landspolitikerne om at skabe bedre rammer ved at sikre en tidsvarende lovgivning med mulighed for udvikling af kollektiv transport.

Kirsten Jensen, formand for Movias bestyrelse og borgmester i Hillerød, og Bent Hansen, medlem af Movias bestyrelse og borgmester i Gribskov

Hvem repræsenterer hvad?

Hvorfor er der ingen, som har lavet dette regnestykke? Antal personlige stemmer ved folketingsvalget i 2022:

Moderaterne i alt: 327.699
Mike Fonseca: 505
Lars Løkke Rasmussen: 56.285
Øvrige 14 valgte: 270.909
= i gennemsnit pr. valgte: 19.351

Hvem får Fonseca til at mene, at han med 505 stemmer som løsgænger repræsenterer sig selv? Han er udelukkende valgt på de øvrige moderaters stemmer og repræsenterer derfor selvfølgelig partiets stemmer.

Og det gælder ikke bare Fonseca, men også - i større eller mindre grad - alle de andre løsgængere.

Folketingets Præsidium bør hurtigst muligt få vedtaget en »lov« eller »forretningsorden« - kald det, hvad I vil - som pålægger folketingsmedlemmer, der forlader deres parti, at træde ud af Folketinget, så suppleanten kan kaldes ind og repræsentere partiet.

Erling Heidler, Blavstød

Uretfærdig behandling af ældre

Ingen anden samfundsgruppe bliver mere ulige og uretfærdigt behandlet end ældre, det gælder både ved tegning af forsikringer, ved lån i bank og realkreditinstitut.

Pensionister uden mulighed for at arbejde kan ikke selv forbedre deres situation, og grundet inflation halter deres købekraft hele tiden bagefter. For regulering af folkepensionen halter to år bagefter. Her er lønmodtagere »kommet i mål« via skattelettelser og lønforhøjelse.

Så de stigninger, vi ser nu, skal lægges oven i dem, der allerede er kommet. Det er ikke fair, at den gruppe, der har knoklet i ofte 50 år, nu løbende skal se deres købekraft udhulet igen og igen.

Folketinget må få lavet om på den regulering, så det følger inflationen.
Per Mortensen, medlem af kommunalbestyrelsen i Ballerup Kommune (S)

Læserbreve sendes til debat@berlingske.dk